

У К Р А Ї Н А

ДЕПАРТАМЕНТ ОСВІТИ І НАУКИ
КИЇВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ
**КОМУНАЛЬНИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД КИЇВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ
«КИЇВСЬКИЙ ОБЛАСНИЙ ІНСТИТУТ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ
ПЕДАГОГІЧНИХ КАДРІВ»**

вул. Ярослава Мудрого, 37, м. Біла Церква, Київська обл., 09107, тел. 0(4563) 5-12-40,
тел./факс 5-04-24 E-mail: Kyiv_academy@ukr.net, Web: <https://www.kristti.com.ua/>
Код ЄДРПОУ 02139618

СХВАЛЕНО

Протокол вченої ради
КНЗ КОР «КОПОПК»
від _____ № _____

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ КНЗ КОР «КОПОПК»
від 24.04.2024 № 70

ОСВІТНЯ ПРОГРАМА
підвищення кваліфікації директорів та заступників директорів
закладів позашкільної освіти

Пояснювальна записка

Освітня програма розроблена відповідно до сучасних викликів суспільства й освіти. Актуальність її розроблення та впровадження зумовлена швидкими змінами в соціально-економічному, політичному житті країни, викликами глобалізації, цифровізації, поступовим переходом до децентралізації суспільства. Сучасний керівник закладу позашкільної освіти має бути готовим до управління закладом освіти на засадах сучасної теорії менеджменту, організації освітнього процесу за державними освітніми стандартами в контексті реформування системи освіти.

Програму розроблено на основі «Типової програми підвищення кваліфікації керівних кадрів закладів загальної середньої освіти, які впроваджують новий Державний стандарт базової середньої освіти» (наказ Міністерства освіти і науки України від 12.10.2022 №905) та відповідно до професійного стандарту «Керівник (директор) закладу загальної середньої освіти» (наказ Міністерства розвитку економіки України від 17.09.2021 №568-21). В освітній програмі враховано основні положення законів України «Про освіту» (від 05.09.2017 №2145-VIII), «Про позашкільну освіту» (від 22.06.2000 № 1841-III (зі змінами), «Про основні засади державної політики у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності» (від 13.12.2022 №2834-IX); постанов Кабінету Міністрів України «Про затвердження Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року» (від 14.12.2016 № 988-р), «Деякі питання підвищення кваліфікації педагогічних та науково-педагогічних працівників» (від 21.08.2019 №800), «Про вдосконалення системи організації роботи з виховання дітей та молоді в позашкільних навчальних закладах» (від 20.08.2003 №1301) та розпорядження КМУ

«Про затвердження Плану заходів щодо підвищення рівня патріотичного виховання учнівської та студентської молоді шляхом проведення на постійній основі тематичних екскурсій з відвідуванням об'єктів культурної спадщини» (від 08.09.2009 №1494); розпорядження КМУ «Про організацію інклюзивного навчання в закладах позашкільної освіти» (від 21.08.2019. № 779), «Про затвердження переліку платних послуг, які можуть надаватися навчальними закладами, іншими установами та закладами системи освіти, що належать до державної і комунальної форми власності» (від 27.08.2010 №796), «Про вдосконалення системи організації роботи з виховання дітей та молоді в позашкільних навчальних закладах» (від 20.08.2008 № 993), «Про затвердження переліку позашкільних навчальних закладів та заходів з позашкільної роботи з дітьми, а також закладів та заходів у галузі освіти, що забезпечують виконання загальнодержавних функцій, видатки на які здійснюються з державного бюджету» (від 17.08.2002 № 1133), «Про затвердження переліку типів позашкільних навчальних закладів і Положення про позашкільний навчальний заклад» (від 06.05 2001 № 433), наказів МОН України «Про затвердження Примірної інструкції з ведення ділової документації в позашкільних навчальних закладах» (від 23.08.2012 №947), «Про затвердження Типових штатних нормативів позашкільних навчальних закладів» (від 31.10.2012 № 1230), «Про затвердження форм звітності з питань діяльності позашкільних навчальних закладів та інструкцій щодо їх заповнення» (від 12.07.2017 № 1016, зареєстрований у Міністерстві юстиції України 03 серпня 2017 р. за № 954/30822), «Про затвердження Положення про центр, палац, будинок, клуб художньої творчості дітей, юнацтва та молоді, художньо-естетичної творчості учнівської молоді, дитячої та юнацької творчості, естетичного виховання» (від 05.11.2009 № 1010), «Про затвердження Типової освітньої програми закладу позашкільної освіти» (від 05.01.2021 № 17, зареєстрований у Міністерстві юстиції України 1 березня 2021 р. за № 308/35930), «Про деякі питання національно-патріотичного виховання в закладах освіти України» (від 10.06.2022 №1/6267-22) та інших нормативно-правових актів, що регулюють діяльність закладів освіти та з урахуванням європейського вектора розвитку освіти України, стратегії реформування галузі освіти в Україні, новітніх зарубіжних і вітчизняних наукових розробок, кращих практик у галузі менеджменту освіти та професійного розвитку педагогів, керівних кадрів і навчально-допоміжного персоналу в освіті.

Основними принципами, на основі яких розроблено програму, є системний, діяльнісний, особистісний, компетентнісний, андрагогічний та культурологічний підходи, а також принципи технологічності й варіативності.

Програма містить чотири модулі, зміст яких зорієнтований на розвиток професійних компетентностей керівників директорів, заступників директорів закладів позашкільної освіти

Кожен модуль передбачає теоретичну та практичну складові. Теоретична складова програми реалізується у формі інтерактивних лекцій/відеолекцій, вебінарів, відеоконференцій тощо. Практична складова – у формі навчальних тренінгів, практикумів, майстер-класів, семінарів тощо. Після завершення навчання передбачаються контрольні заходи (тестування, проєктна робота, творча робота, авторське завдання тощо).

Мета Програми: забезпечення неперервного професійного розвитку керівників (директорів, заступників директорів) закладів позашкільної освіти (далі - ЗПО) відповідно до Концепції реалізації державної політики у сфері реформування освіти «Нова українська школа».

Основні завдання Програми:

- забезпечити розвиток ціннісного ставлення керівників закладів позашкільної освіти до управлінської діяльності в умовах соціальних та освітніх змін;
- поглибити й розширити знання керівників закладів позашкільної освіти з теорії і практики сучасного освітнього менеджменту, що забезпечує якісні зміни в організації освітньої діяльності та створює передумови для інноваційних перетворень у сучасній шкільній системі;
- удосконалити вміння керівників із ефективного управління закладом позашкільної освіти відповідно до основних напрямів державної політики, її європейського вектора

розвитку;

- забезпечити розвиток загальних і професійних компетентностей керівників закладів позашкільної освіти;
- активізувати розвиток значущих професійних якостей керівників закладів позашкільної освіти, їх мотивацію до професійного самовдосконалення.

Перелік компетентностей

Удосконалення раніше набутих та/або набуття нових компетентностей за професійним стандартом «Керівник (директор) закладу позашкільної освіти» в межах професійної діяльності або галузі знань.

Формування та розвиток загальних компетентностей: ЗК.01 громадянська, ЗК.02 соціальна, ЗК.03 культурна, ЗК.04 когнітивна та ЗК.05 підприємницька.

Формування та розвиток професійних компетентностей керівника ЗПО на виконання трудових функцій: А1 нормативно-правова, А2 стратегічного управління закладом освіти, А3 стратегічного управління персоналом, Б1 забезпечення якості освіти та функціонування внутрішньої системи забезпечення якості, Б2 забезпечення якості освіти на засадах функціонування зовнішньої системи забезпечення якості, В1 лідерська, В2 емоційно-етична, В3 педагогічного, соціального та мережевого партнерства, Г1 здоров'язбережувальна, Г2 інклюзивна, Г3 проєктувальна, Д1 інноваційна, Д2 здатність до навчання впродовж життя, Д3 інформаційно-цифрова.

Очікувані результати навчання, відображені в загальних характеристиках програми й конкретизовані в кожному модулі, відповідають Професійному стандарту керівника (директора) закладу позашкільної освіти.

Освітня програма складається з 4 модулів, кожен із яких передбачає теоретичну й практичну складові. Теоретична складова програми реалізовано в формі інтерактивних лекцій/відеолекцій, вебінарів, відеоконференцій тощо. Практична складова – у формі навчальних тренінгів, практикумів, майстер-класів, семінарів тощо. Після завершення навчання передбачено контрольні заходи (тестування, проєктна робота, творча робота, авторське завдання тощо).

Матеріально-технічне забезпечення: комп'ютерна техніка; офісне ПЗ; постійний доступ до глобальної мережі «Інтернет»; навушники, мікрофон, колонки; гаджет (планшет, смартфон), фліпчарти, проєктор, проєкційний екран, папір, маркери, кольорові стікери, наявність облікового запису Google (особистого чи корпоративного).

1.	Розробник освітньої програми	Гаврилюк Валерій Юрійович, методист вищої категорії центру національно-патріотичного виховання Комунального навчального закладу Київської обласної ради «Київський обласний інститут післядипломної освіти педагогічних кадрів»
2.	Найменування освітньої програми	Освітня програма підвищення кваліфікації керівників директорів та заступників директорів закладів позашкільної освіти
3.	Мета програми	Формування, розвиток професійних компетентностей
4.	Цільова аудиторія за спеціальністю або за посадою педагогічного працівника	Керівників (директорів, заступників директорів) закладів позашкільної освіти

5.	Напрямок освітньої програми	Професійна компетентність керівників (директорів, заступників директорів) закладів позашкільної освіти					
6.	Зміст освітньої програми	№ з/п	Освітній компонент (модуль, тема)	Засоби провадження			
				Кількість годин			
			лекційні	семінарські	практичні	усього	
		1.	Модуль 1. Соціально-гуманітарний. Модернізація системи освіти в контексті викликів ХХІ століття	4		2	6
		1.1.	Роль освіти у формуванні та розвитку людського капіталу	2			2
		1.2.	Гуманістичні аспекти модернізації освіти в контексті традицій та інновацій	2			2
		1.3.	Національна ідентичність в історичному вимірі			2	2
		2.	Модуль 2. Професійний. Освітнє середовище закладу позашкільної освіти: територія безпеки та розвитку	2		18	20
		2.1. Інваріантна складова модуля		2		12	14
		2.1.1.	Побудова індивідуальної програми професійного розвитку педагога	2			2
		2.1.2.	Безпека життєдіяльності учасників освітнього процесу			2	2
		2.1.3.	Критерії та індикатори оцінювання якості педагогічної діяльності			2	2
		2.1.4.	Створення безпечної освітньої екосистеми закладу освіти			2	2
		2.1.5.	Психологічна підтримка учасників освітнього процесу			6	6
		2.2. Варіативна складова модуля				6	6
		2.2.1.	Інклюзивна освіта: теорія і практика			6	6
		2.2.2.	Виявлення та подолання освітніх та психологічних втрат			6	6
		2.2.3.	Формування команди для розвитку культури демократії в школі			6	6
		2.2.4.	Дії учасників освітнього процесу в надзвичайних ситуаціях соціального, воєнного та природного характеру			6	6
		3.	Модуль 3. Фаховий. Організація процесу управління закладом	2		36	38

			позашкільної освіти				
		3.1. Інваріантна складова модуля		2		18	20
		3.1.1. Нормативно-правове та програмно-методичне забезпечення освітньої діяльності ЗПО		2			2
		3.1.2. Організація та зміст освітньої діяльності ЗПО в умовах воєнного стану і суспільних викликів				2	2
		3.1.3. Інноваційний освітній менеджмент у ЗПО				4	4
		3.1.4. Внутрішня система забезпечення якості ЗПО				2	2
		3.1.5. Позитивний імідж сучасного ЗПО та засоби його формування				2	2
		3.1.6. Стратегія розвитку та система планування діяльності ЗПО				2	2
		3.1.7. Порядок проведення атестації педагогічних працівників: загальні засади				2	2
		3.1.8. Управлінський супровід системи патріотичного виховання ЗПО				2	2
		3.1.9. Формування цифрового освітнього середовища ЗПО				2	2
		3.2. Варіативна складова модуля				18	18
		3.2.1. Реалізація освітніх проєктів для розвитку ключових компетентностей				6	6
		3.2.2. Онлайн-сервіси для створення навчального контенту				6	6
		3.2.3. Травми війни: техніки самозцілення дорослих і дітей				6	6
		3.2.4. Безбар'єрне освітнє середовище: простір соціальної та психологічної підтримки				6	6
		3.2.5. Всеукраїнська дитячо-юнацька військово-патріотична гра «Сокіл» («Джура») у виховній системі закладу освіти				6	6
		3.2.6. Формування національно-культурної ідентичності здобувачів освіти засобами українського народознавства				6	6
		4. Модуль 4. Діагностико-аналітичний				8	8
		4.1. Установче заняття. Вхідне діагностування				2	2

		4.2.	Конференція з обміну досвідом			2	2
		4.3.	Захист випускних робіт			2	2
		4.4.	Вихідне діагностування			2	2
			Разом:	8		64	72
7.	Обсяг (тривалість), що встановлюється в годинах та/або кредитах ЄКТС	72 год / 2,4 ЄКТС					
8.	Форма підвищення кваліфікації	Очна, дистанційна, очно-заочна, пролонгована					
9.	Вид підвищення кваліфікації	Навчання за освітньою програмою підвищення кваліфікації					
10.	Перелік компетентностей, що вдосконалюватимуться	Загальні компетентності: ЗК.01, ЗК.02, ЗК.03, ЗК.04, ЗК.05 Професійні компетентності: А1 Нормативно-правова компетентність (А1.1, А1.2, А1.3); А2 Компетентність стратегічного управління закладом освіти (А2.1, А2.2, А2.3, А2.4, А2.5, А2.6, А2.7); Б1 Компетентність забезпечення якості освітньої діяльності та функціонування внутрішньої системи забезпечення якості освіти (Б1.1, Б1.2, Б1.3, Б1.4); Б2 Компетентність організації діяльності закладу освіти на засадах зовнішньої системи забезпечення якості освіти (Б2.1, Б2.2, Б2.3); В1 Лідерська компетентність (В1.1, В1.2, В1.3, В1.4); В2 Емоційно-етична компетентність (В2.1, В2.2, В2.3); В3 Компетентність педагогічного, соціального та мережевого партнерства (В3.1, В3.2, В3.3, В3.4); Г1 Здоров'язбережувальна компетентність (Г1.1, Г1.2, Г1.3, Г1.4, Г1.5, Г1.6); Г2 Інклюзивна компетентність (Г2.1, Г2.2); Г3 Проектувальна компетентність (Г3.1); Д1 Інноваційна компетентність (Д1.1); Д2 Здатність до навчання впродовж життя (Д2.1, Д2.2);					
11.	Очікувані результати	Удосконалення загальних та професійних компетентностей					
12.	Особа (особи), які виконують освітню програму	Рогова В.Б. Пащенко Д.І. Перерва В.С. Бачинська Є.М. Галашевська С.В. Довгань А.І.					

		Часнікова О.В. Аносова А.В. Шевченко А.М. Слободяник Г.І. Луценко Т.М. Дерій О.В. Алексеева О.І. Вихристенко Ж.В. Качуровський В.С. Гаврилюк В.Ю. Борбіт А.В. Шелест Л.В.
13.	Строки виконання програми	Календарний рік
14.	Місце виконання освітньої програми	Комунальний навчальний заклад Київської обласної ради «Київський обласний інститут післядипломної освіти педагогічних кадрів» (вул. Ярослава Мудрого, 37, м. Біла Церква, 09107)
15.	Вартість надання освітньої послуги	Собівартість обраховується залежно від наповнення груп згідно з вимогами чинного законодавства
16.	Мінімальна та максимальна кількість осіб у групі	25-30 осіб
17.	Документ, що видається за результатами підвищення кваліфікації	Свідчення про підвищення кваліфікації
18.	Забезпечення розміщення освітньої програми на сайті	сайт: https://www.kristti.com.ua/ програма:

Модуль 1. Соціально-гуманітарний. Модернізація системи освіти в контексті викликів XXI століття

1.1. Роль освіти у формуванні та розвитку людського капіталу

Роль освіти у формуванні та розвитку людського капіталу: огляд класичних та сучасних підходів. Аналіз програм та національних стратегій розвитку людського капіталу європейських країн та України. Переваги та обмеження у розумінні ролі освіти в процесі формування людського капіталу. Розгляд перспектив розвитку освіти та її впливу на людський

капітал у майбутньому. Реалізація інноваційного освітнього проєкту на всеукраїнському рівні за темою «Модель національного освітнього технопарку з підвищення якості освіти у викликах воєнного/повоєнного часу».

1.2. Гуманістичні аспекти модернізації освіти в контексті традицій та інновацій

Гуманістичні підходи до модернізації освіти. Традиціоналізм в освіті: огляд традиційних підходів до освіти. Методологічні принципи виховання: природовідповідності, культуровідповідності та народності. Генеза проявів цих принципів у модернізації освітнього процесу від античних часів до сьогодення. Стандартизація змісту освіти. Аргументи за збереження традицій в освіті. Прогресивізм в освіті. Ідея інноваційного підходу до освіти. Аргументи за впровадження інновацій в освітній процес.

1.3. Національна ідентичність в історичному вимірі: між конфронтацією та співробітництвом

Поняття національної та громадянської ідентичності. Закон України «Про основні засади державної політики у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності» та його статті щодо основних напрямків освітньої діяльності. Різновиди освітніх заходів, пропоновані Законом України для реалізації основних напрямків виховання національної та громадянської ідентичностей. Історична генеза української національної ідентичності: між конфронтацією та співробітництвом. Проблематика та методика національно-патріотичного, військово-патріотичного, громадянського та духовно-морального виховання. Регіональність у становленні української національної та громадянської ідентичності. Роль позашкільних заходів та позакласної роботи у формуванні національної та громадянської ідентичності. Пошукова та творча діяльність учнів у формуванні національної та патріотичної діяльності.

Очікувані результати за соціально-гуманітарним модулем 1 охоплюють:

Знання й розуміння:

- сутності людського капіталу та його впливу на соціально-економічний розвиток;
- ролі освіти у формуванні кваліфікаційного потенціалу суспільства та індивідуального розвитку кожної особистості;
- впливу освіти на здоров'я, економічний розвиток, соціальну стабільність та культурні процеси;
- суті наступних методологічних принципів виховання: природовідповідності, культуровідповідності та народності;
- способів забезпечення якості іншомовної освіти та рівного доступу до неї;
- цифрових технологій та електронних освітніх ресурсів для навчання учнів іноземної мови;
- сутності української національної ідеї;
- ролі духовно-морального фактору та духовної свідомості у справі становлення національної ідентичності, мотивації багатьох поколінь українців до захисту своєї Батьківщини.

Уміння:

- аналізувати взаємозв'язок між рівнем освіти нації та її економічними показниками;
- синтезувати інформацію щодо ефективних підходів до розвитку освіти для забезпечення сталого розвитку суспільства;
- створювати стратегії та програми розвитку освіти з урахуванням потреб сучасного ринку праці та соціокультурних вимог;
- використовувати нові досягнення у психології чи фізіології для поліпшення результативності своєї роботи;
- ефективно використовувати можливості цифрових технологій;

- використовувати у практичній діяльності сучасні тенденції викладання і навчання у закладах освіти з урахуванням упровадження дистанційного навчання;
- використовувати нетрадиційні форми уроків для підвищення мотивації учнів до вивчення іноземної мови;
- чітко й переконливо висловлювати свої думки про історичні аспекти національної ідентичності, ефективно обмінюватися інформацією з іншими.

Диспозиції (цінності, ставлення):

- підтримка принципу доступності освіти для всіх верств суспільства, незалежно від соціального статусу чи матеріального стану;
- готовність до впровадження нових методів та технологій в освітній процес для підвищення ефективності освіти;
- усвідомлення важливості знань як основного ресурсу для розвитку суспільства та самореалізації особистості;
- усвідомлення власної ролі у формуванні та розвитку людського капіталу як ключового чинника сталого розвитку суспільства;
- усвідомлення об'єктивної необхідності впровадження інновацій в освітньому процесі при виникненні нових наукових знань у психології, фізіології, антропології;
- усвідомлення необхідності постійного професійного розвитку;
- постійне удосконалення мотиваційних стратегій залучення учнів до вивчення іноземних мов;
- усвідомлення ролі вчителя як фасилітатора освітнього процесу;
- усвідомлення своєї національної ідентичності, відкритість до самокритики, незалежність від націоналістичних уявлень.

Модуль 2. Професійний. Освітнє середовище закладу позашкільної освіти: територія безпеки та розвитку

2.1. Інваріантна складова модуля

2.1.1. Побудова індивідуальної програми професійного розвитку педагога

Нормативно-правове забезпечення безперервного професійного розвитку педагогічних працівників. Професійний стандарт за професіями «Вчитель початкових класів закладу освіти», «Вчитель закладу загальної середньої освіти», «Керівник закладу освіти». Визначення індивідуальних професійних запитів. Формування індивідуального плану професійного розвитку.

2.1.2. Безпека життєдіяльності учасників освітнього процесу

Забезпечення безпеки з закладі освіти відповідно до вимог законодавства. Захист здоров'я учасників освітнього процесу. Безпека на території закладу освіти: контроль доступу та відеоспостереження, безпечний шлях до закладу освіти, проведення профілактичних занять з правил дорожнього руху. Техніка безпеки в кабінетах та лабораторіях, правила безпечного проведення дослідів. Екологічна безпека та гігієна, упровадження екологічно безпечних технологій в освітній процес. Включення тем безпеки життєдіяльності в освітні програми. Проведення занять та тренінгів.

2.1.3. Критерії та індикатори оцінювання якості педагогічної діяльності

Поняття «критерії оцінювання» та «індикатори якості педагогічної діяльності», їх взаємозв'язок та значення у педагогічній практиці. Розгляд основних видів критеріїв якості педагогічної діяльності відповідно до вимог «Абетки для директора». Пояснення та приклади індикаторів, що відображають кожен із цих критеріїв. Практика оцінювання та самооцінювання педагогічної діяльності. Застосування критеріїв та індикаторів педагогічної діяльності в підготовці до проходження сертифікації та атестації.

2.1.4. Створення безпечної освітньої екосистеми закладу освіти

Поняття фізична безпека, безпечне освітнє середовище. Екосистемний підхід. Формула «Дитина у безпеці». Рівні відповідальності в забезпеченні фізичної безпеки в освітньому середовищі. Ролі в надзвичайній ситуації. Симуляційна гра «Безпечна дорога до школи». Поняття інформаційної безпеки. Цифрова безпека. Інформаційна культура та інформаційна гігієна. Джерела інформації. Види медіа, їх вплив на споживача інформації. Вправа «Новина з телефону». Психологічна безпека в освітньому середовищі: ключові поняття, інструменти й механізми формування, розподіл відповідальності та ролей. Техніки психологічної підтримки та психоемоційної саморегуляції. Ізраїльська модель стресостійкості BASIC PH.

2.1.5. Психологічна підтримка учасників освітнього процесу

Поняття безпечного і здорового освітнього середовища. Причини недостатнього рівня розбудови безпечного й здорового освітнього середовища в сучасних закладах освіти. Указ Президента України Про Національну стратегію розбудови безпечного і здорового освітнього середовища в новій українській школі. Цілі, завдання, очікувані результати реалізації Національної стратегії розбудови безпечного і здорового освітнього середовища. Умови розбудови безпечного і здорового освітнього середовища. Особливості спілкування дорослих, що актуалізують агресивну поведінку учнів. Спілкування як фактор психопрофілактики агресивної поведінки учнівської молоді. Організаційні аспекти протидії булінгу в закладі освіти. Підходи до реагування на наслідки надзвичайних ситуацій. Основні принципи надання психосоціальної допомоги. Ресурсність, модель подолання стресу М. Лаада (BASIC PH). Емоційні порушення в дітей різних вікових категорій, вплив стресу на успішність навчання учнів. Методи відновлення ресурсного стану в умовах війни. Збереження психологічного здоров'я під час самоізоляції, дієві техніки самопомоги. Особливості зниження рівня тривожності в учнів.

Психічне здоров'я та психосоціальна підтримка: зміст понять. Надзвичайні ситуації. Благополуччя людини. Взаємозв'язок проблем психічного здоров'я та психосоціальної підтримки в надзвичайних ситуаціях. Визначення понять «стрес», «життєстійкість». Забезпечення необхідних умов для подолання гострої реакції психіки людини на стрес. Опановування прийомами, які сприяють управлінню стресом та відновленню емоційної рівноваги в надзвичайних ситуаціях. Стратегії подолання стресу.

Очікувані результати за інваріантною складовою професійного модуля 2.1. охоплюють:

Знання й розуміння:

- основних принципів та підходів до побудови індивідуальної програми професійного розвитку вчителя;
- вимог та особливостей професійного розвитку педагогічних працівників в умовах реформування освіти;
- ролі педагога як каталізатора особистісного розвитку дитини в умовах нової парадигми освіти;
- сутності критеріїв та індикаторів в оцінюванні якості педагогічної діяльності;
- емоційного інтелекту та його складових;
- психологічних основ емоційно-вольової саморегуляції;
- наслідків впливу стресових емоцій на стосунки з оточенням та здоров'я педагога;
- можливостей діагностування та попередження конфліктів у педагогічній взаємодії;
- розвитку психологічної стійкості та резильєнтності;
- сутності й значення фізичної, інформаційної та психологічної безпеки;
- особливостей створення безпечного освітнього середовища з урахуванням екосистемного підходу;
- рівнів відповідальності в реалізації фізичної безпеки в закладі освіти.

Уміння:

- аналізувати власний досвід, навички та потреби для визначення пріоритетів у професійному розвитку;
- розробляти стратегії та дії для досягнення поставлених цілей;
- планувати свій професійний розвиток, ураховуючи вимоги закону «Про дошкільну освіту» та потреби власної педагогічної практики;
- упроваджувати засоби самовдосконалення й підвищення кваліфікації для постійного професійного зростання;
- аналізувати педагогічну діяльність, використовувати різні критерії та індикатори якості освіти;
- відновлювати психічну рівновагу, перебувати в ресурсі;
- застосовувати психологічні методи й техніки саморегуляції: керувати диханням, тонусом м'язів, техніки заземлення, постукування; трансформувати тривожні думки, самотійно знижувати стан внутрішньої тривоги;
- уживати превентивні заходи щодо конфліктів і булінгу;
- вибудовувати діалогове навчання з усіма учасниками освітнього процесу як рівноправними партнерами;
- забезпечувати безпечне освітнє середовище;
- орієнтуватися в інформаційному середовищі, розрізняти інформацію;
- надавати психологічну підтримку учасникам освітнього процесу за допомогою технік та прийомів, здійснювати психоемоційну саморегуляцію.

Диспозиції (цінності, ставлення):

- позитивне ставлення до постійного вдосконалення своєї професійної компетентності;
- усвідомлення відповідальності за власний професійний розвиток;
- готовність до впровадження нових педагогічних ідей та технологій для покращення власної професійної діяльності;
- здатність об'єктивно оцінювати власну педагогічну діяльність та готовність до безперервного професійного розвитку;
- важливість власного професійного розвитку для реалізації освітніх стандартів;
- готовність до впровадження нових підходів і технологій у свою роботу на основі результатів оцінювання;
- самоповага й повага до інших людей, справедливість, гідність, чесність, турбота;
- готовність до змін;
- взаємодія з усіма учасниками освітнього процесу, гнучкість й адаптивність;
- педагогіка партнерства.

2.2. Варіативна складова модуля

2.2.1. Інклюзивна освіта: теорія і практика

Тема 1. Організація інклюзивного освітнього середовища: алгоритм дій закладу освіти

Принципи та практичні аспекти створення інклюзивного освітнього середовища в закладах освіти. Ідентифікація потреб учнів з особливими освітніми потребами, розробка індивідуальної програми розвитку, індивідуальних навчальних планів. Підтримка педагогів у розвитку адаптивних методик навчання, створення безбар'єрного фізичного й соціального середовища. Розвиток рівності, толерантності та розуміння різноманітності серед учнів, сприяння їхньому повноцінному включенню в суспільство. Організація професійного розвитку педагогічного колективу з питань інклюзивної освіти, сприяння співпраці з батьками учнів з особливими освітніми потребами, упровадження системи моніторингу та оцінювання ефективності інклюзивного середовища.

Тема 2. Психолого-педагогічний супровід інклюзивного навчання дітей з особливими освітніми потребами

Роль і функції психологів та педагогів у створенні сприятливого середовища для навчання й розвитку кожного учня, незалежно від його особливостей. Методи та стратегії психолого-педагогічного супроводу, спрямовані на індивідуалізацію освітнього процесу, підтримку соціально-емоційного розвитку учнів, а також виявлення та вирішення можливих труднощів. Взаємодія з батьками учнів та іншими учасниками освітнього процесу з метою підтримки та співпраці у створенні ефективного інклюзивного середовища. Аналіз концепційного та теоретичного базису психолого-педагогічного супроводу інклюзивного навчання, зокрема, використання теорій розвитку, психології виховання та соціальної педагогіки. Взаємодія психологів, педагогів та інших спеціалістів у сфері освіти для ефективного розвитку інклюзивних практик та спільного розв'язання проблем.

Тема 3. Урахування вікових та індивідуальних особливостей дітей з особливими освітніми потребами в освітньому процесі

Вплив вікових особливостей на навчання та розвиток дітей з різними видами особливих освітніх потреб, включаючи інтелектуальні, фізичні, емоційно-психологічні та соціальні аспекти. Індивідуальні особливості кожного учня: ступінь функціональних можливостей, стиль навчання, інтереси та потреби, а також специфічні особливості, пов'язані з конкретними освітніми труднощами. Стратегії та методики адаптації освітнього процесу до врахування цих особливостей з метою забезпечення успішного навчання та розвитку кожного учня. Співпраця між педагогами, психологами, батьками та іншими учасниками освітнього процесу в створенні індивідуалізованих підходів до навчання та підтримки дітей з особливими освітніми потребами. Сучасні підходи та методики, спрямовані на індивідуалізацію освітнього процесу з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей дітей з особливими освітніми потребами: диференціація завдань, використання різноманітних методів навчання та оцінювання.

2.2.2. Виявлення та подолання освітніх та психологічних втрат

Тема 1. Освітні виклики в воєнний період: аналіз та стратегії відновлення

Освітні втрати: український контекст. Освітні втрати й навчальні розриви: сутність і взаємозв'язок, оцінка та наслідки. Формати вимірювання освітніх втрат і навчальних розривів. Наслідки навчальних втрат для суспільства. Інноваційні підходи до забезпечення навчання під час кризи. Роль освітніх технологій у забезпеченні навчання в умовах воєнного конфлікту. Міжнародний досвід реабілітації освітньої системи після воєнного періоду: вивчення успішних стратегій.

Тема 2. Психологічні втрати в період воєнного стану: стратегії та ресурси відновлення

Психологічні втрати. Психологічні наслідки військових дій для дітей та підлітків: стратегії підтримки й реабілітації. Ментальне здоров'я та його складові. Ментальне здоров'я педагогічних працівників та учнів. Вплив стресу та травм на навчання та розвиток учнів. Психологічна підтримка учасників освітнього процесу під час воєнного конфлікту.

Стратегії та інструменти для підтримки ментального здоров'я в освітньому середовищі. Вправи на стабілізацію психоемоційного стану педагогічних працівників та учнів і на запуск когнітивних процесів у процесі навчання. Травми та стресові реакції внаслідок воєнного стану: аналіз впливу на психічне здоров'я. Програми та підходи до психологічного відновлення. Стратегії самоопіки та психологічної самопідтримки в умовах воєнного стану.

Тема 3. Навчальна мотивація учнів в сучасних умовах

Мотивація, мотив, мотивування. Самогенеруюча мотивація. Сучасні підходи до мотивації учнів до навчання. Задоволеність від навчання: зовнішні та внутрішні ресурси. Мотиватори «нового покоління». Мотивація без примусу. Розвиток мотивації учнів у різні вікові періоди. Методики та стратегії, спрямовані на розвиток навчальної мотивації. Вплив сучасних технологій на навчальну мотивацію учнів: можливості та виклики. Роль соціальних

мереж та медіа в формуванні навчальної мотивації учнів. Адаптація навчальних програм до індивідуальних потреб та інтересів учнів для збільшення мотивації. Психологічні аспекти навчальної мотивації: розвиток внутрішньої мотивації та саморегуляції. Роль учителя в стимулюванні навчальної мотивації учнів: стратегії та підходи.

2.2.3. Формування команди для розвитку культури демократії в школі

Тема 1. Демократичне врядування

Принципи демократичного врядування. Участь – основа демократичної культури школи. Шкільні правила на основі цінностей демократії. Роль учнівського самоврядування у формуванні демократичних цінностей. Принципи та практики демократичного прийняття рішень у шкільному середовищі. Створення та функціонування шкільного парламенту. Методи інклюзивного управління в школі: врахування потреб всіх учасників. Розвиток лідерських якостей серед учнів через демократичне врядування. Роль учителя як фасилітатора демократичного процесу в шкільному колективі. Вплив демократичного врядування на клімат та культуру школи.

Тема 2. Командна взаємодія

Командотворення: формування команди, тимбілдінг. Ролі та лідерство в командах. Фасилітація як інструмент взаємодії та розвитку команд. Методи фасилітації, мотивації учасників, досягнень результатів роботи в команді. Розвиток ефективних команд у професійному середовищі: фактори успіху. Роль лідерства у формуванні й підтримці командної взаємодії. Ключові навички комунікації для побудови успішних командних відносин. Стратегії вирішення конфліктів у команді: підходи й методи. Типи ролей у команді та їх вплив на результативність спільної діяльності. Психологічний клімат у команді: чинники, що сприяють спільному успіху. Використання технологій для поліпшення командної взаємодії та спільної роботи.

Тема 3. Життєздатність команди

Створення команди для виконання завдання, прояву ролей та командного лідерства. Можливості мотивації до участі в команді. Зростання через лідерство в команді. Діяльність шкільних команд. Мотивація учасників команди. Розвиток довіри та взаєморозуміння у складі команди як фундамент життєздатності. Стратегії збереження та підтримки мотивації учасників команди на тривалий термін. Реагування на виклики та зміни: адаптивність команди як складник її життєздатності. Роль лідера в підтримці та зміцненні життєздатності команди. Ефективне управління конфліктами в командному середовищі для забезпечення стабільності та продуктивності. Оцінка й моніторинг параметрів життєздатності команди: інструменти та методи.

2.2.4. Дії учасників освітнього процесу в надзвичайних ситуаціях соціального, воєнного та природного характеру

Тема 1. Надзвичайні ситуації та їх наслідки

Прийчини виникнення та класифікація надзвичайних ситуацій. Загальні ознаки НС. Рівні надзвичайних ситуацій. Наслідки надзвичайних ситуацій соціального, воєнного та природного характеру. Режим надзвичайної ситуації. Повідомлення про загрозу й виникнення надзвичайної ситуації, постійне інформування про зміни ситуації. Типи надзвичайних ситуацій: природні катастрофи, техногенні аварії, соціальні конфлікти тощо. Психологічні аспекти надзвичайних ситуацій: стрес, тривога та підтримка психічного здоров'я. Вплив надзвичайних ситуацій на соціальні, економічні та екологічні системи. Роль правоохоронних і гуманітарних організацій у реагуванні на надзвичайні ситуації. Міжнародна співпраця в попередженні та ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій.

Тема 2. Послідовність дій у надзвичайних ситуаціях природного характеру

Характеристика зон стихійного лиха (ураганів, затоплень, пожеж). Правила поведінки й дії працівників у НС природного характеру. Правила евакуації для працівників закладу освіти. Порядок евакуації. Захист: правила евакуації, пошук притулку та безпечних зон.

Екстренні заходи: надання першої допомоги та врятованим, врятування заблокованих або постраждалих. Спільна діяльність між рятувальними службами, владними структурами та громадськістю. Відновлення житлових та інфраструктурних об'єктів, медичних послуг, освіти та інших сфер життєдіяльності.

Тема 3. Алгоритм дій у надзвичайних ситуаціях соціального та воєнного характеру

Захист населення від небезпечних факторів. Колективні засоби захисту населення. Дії в разі вчинення терористичного акту (вибуху). Дії при виявленні вибухових пристроїв або підозрілих предметів. Дії у випадку обвалення будівель, споруд. Дії у випадку перебування під завалом. Організація та проведення евакуаційних заходів для цивільного населення під час надзвичайних ситуацій. Координація дій правоохоронних органів у надзвичайних ситуаціях соціального та воєнного характеру. Організація й надання гуманітарної допомоги та медичного забезпечення для постраждалих у надзвичайних ситуаціях. Забезпечення доступної та інформативної комунікації з громадськістю, засобами масової інформації під час надзвичайних ситуацій. Відновлення та реабілітація: організація процесу відновлення й реабілітації суспільства після надзвичайних ситуацій соціального та воєнного характеру.

Очікувані результати за варіативною складовою професійного модуля 2.2. охоплюють:

Знання і розуміння:

- теоретичних засад інклюзивної освіти, її цілей, принципів та основних концепцій;
- особливостей та причин освітніх і психологічних втрат у сучасному освітньому середовищі;
- наслідків освітніх та психологічних втрат (низький рівень успішності, втрата навчальної мотивації та погіршення ментального здоров'я);
- принципів демократії у школі;
- сутності поняття «команда», ролі та лідерство в команді, «фасилітація», сфери її застосування;
- видів надзвичайних ситуацій соціального, воєнного та природного характеру;
- визначення основних етапів та принципів організації заходів захисту в надзвичайних ситуаціях;
- розпізнавання потенційних загроз та ризиків, що виникають у надзвичайних ситуаціях.

Уміння:

- виявляти й адаптувати навчальні матеріали та методики з урахуванням різних особливих освітніх потреб учнів;
- застосовувати засоби й методи інклюзивної педагогіки для створення сприятливого освітнього середовища для всіх учнів, ураховуючи їхні індивідуальні особливості та потреби;
- використовувати підходи до компенсації освітніх втрат;
- володіти навичками ефективної підтримки учнів, сприяти їхньому здоровому психологічному розвитку;
- визначати й використовувати сучасні методи та форми мотивації сучасних учнів до навчання;
- уживати превентивні заходи щодо конфліктів і булінгу;
- добирати та практично застосовувати методи фасилітації в діяльності команд;
- визначати способи мотивації до участі в команді;
- моделювати можливості для лідерства кожного/-ї завдяки командній роботі;
- розробляти стратегії та дії для досягнення поставлених цілей;
- брати участь у створенні безпечної освітньої екосистеми закладу освіти;
- планувати та виконувати евакуаційні процедури в надзвичайних ситуаціях;
- працювати в команді, координувати дії групи та, за необхідності, брати на себе лідерську роль для досягнення спільної мети;
- швидко й об'єктивно оцінювати ситуацію, а також приймати належні рішення щодо дій відповідно до обставин.

Диспозиції (цінності, ставлення):

- усвідомлення справедливості, рівності права всіх дітей на якісну освіту та доступ до освітніх можливостей, незалежно від їхніх особливих освітніх потреб;
- розвиток відповідальності та дбайливого ставлення до безпеки учасників освітнього процесу, їх оточення;
- необхідність розроблення та реалізації спеціальних програм і стратегій для подолання освітніх та психологічних втрат;
- розвиває власні навички у сфері безпеки та готовності до дій у надзвичайних ситуаціях;
- оцінює переваги культури демократії у школі;
- демонстрація ціннісного ставлення до членів команди;
- мотивація членів команди;
- усвідомлення відповідальності за власний професійний розвиток;
- готовність до впровадження нових педагогічних ідей та технологій для покращення власної професійної діяльності.

Модуль 3. Фаховий. Організація процесу управління закладом позашкільної освіти

3.1. Інваріантна складова модуля

3.1.1. Нормативно-правове та програмно-методичне забезпечення освітньої діяльності закладу позашкільної освіти

Основні нормативно-правові документи у сфері позашкільної освіти, особливості їх використання в закладі позашкільної освіти. Нормативно-правові акти в умовах нових викликів освіти та воєнного стану. Суть, мета, основні завдання освітньої діяльності ЗПО. Перспективи розвитку ЗПО в умовах освітніх змін і суспільних викликів. Правовий аналіз базових нормативних документів (законів, наказів, концепцій та програм), що регламентують освітню діяльність ЗПО: Закон України «Про позашкільну освіту», Концепція позашкільної освіти в умовах воєнного стану. Концептуальні напрями освітніх змін: компетентнісний підхід, виховання на цінностях, національно-патріотичне виховання, педагогіка партнерства, інклюзія тощо. Внутрішня система забезпечення якості як засіб інституційного розвитку ЗПО. Концепція / програма розвитку ЗПО. Положення про внутрішню систему забезпечення якості. Освітня програма ЗПО.

3.1.2. Організація та зміст освітньої діяльності ЗПО в умовах воєнного стану і суспільних викликів

Безпечний освітній простір ЗПО: фізична та психологічна безпека здобувачів позашкільної освіти. Оптимальна форма освітнього процесу: очна, змішана, дистанційна. Модернізація змісту освітньої діяльності ЗПО, його гуртків, творчих об'єднань. Якість освітніх послуг ЗПО, задоволення освітніх запитів дітей, їхніх батьків і громади. Система забезпечення якості ЗПО. Подолання освітніх (виховних) втрат і розривів. Патріотичне, громадянське виховання, формування національно-культурної ідентичності здобувачів освіти. Психолого-педагогічний супровід обдарованих і талановитих вихованців. Професійна орієнтація та професійне самовизначення вихованців. Інклюзивна освіта. Нова філософія освітньої діяльності керівника та персоналу ЗПО.

3.1.3. Інноваційний освітній менеджмент у закладі позашкільної освіти

Інноваційна діяльність в освіті: нормативно-правові, методологічні та методичні основи. Рівні, етапи та механізми інноваційної діяльності закладу позашкільної освіти. Інноваційний освітній менеджмент: завдання, функції, принципи, методи та засоби. Інноваційна компетентність та управлінська культура керівника закладу позашкільної освіти: зміст і структура. Системоутворювальні професійні якості керівника закладу позашкільної освіти у структурі його інноваційної компетентності. Інноваційні форми роботи в закладі позашкільної

освіти. Системний і синергетичний підхід до управління інноваційними процесами в освіті. Готовність педагогічного колективу до інноваційної діяльності. Форми й методи розвитку готовності педагогічного колективу до інноваційної діяльності.

3.1.4. Внутрішня система забезпечення якості закладу позашкільної освіти

Мета та завдання формування системи забезпечення якості освіти. Нормативно-правова база формування внутрішньої системи забезпечення якості в ЗПО. Основні складові системи забезпечення якості. Основні напрями оцінювання якості діяльності ЗПО. Самооцінювання як засіб оцінювання. Організаційна культура закладу позашкільної освіти, управління інноваційними процесами. Види організаційної культури закладу освіти. Інноваційні технології менеджменту організації, зокрема, закладу позашкільної освіти (технології адаптивного управління, оптимізаційного управління, програмного управління, цільового управління; управління за результатами; кібернетичного управління; демократичного управління; суспільно-громадського управління; колегіального (партисипативного) управління; технологія коучингу; управління розвитком; технологія антикризового управління; технологія «паблік рілейшнз»; технологія іміджування; технологія фандрайзингу; рефлексивного управління; технологія тайм-менеджменту; фасилітативного управління; технологія мотиваційного управління тощо). Критерії ефективності управління інноваційною діяльністю закладу освіти.

3.1.5. Позитивний імідж сучасного закладу позашкільної освіти та засоби його формування

Сутність поняття «імідж». Базові характеристики, способи формування іміджу ЗПО. Основні складові іміджу ЗПО. Суспільно орієнтована освітня та PR-діяльність ЗПО. Брендування освітніх послуг. Роль позитивного іміджу в зацікавленості учнів та спонсорів. Аналіз того, як позитивний імідж впливає на привабливість закладу для учнів, зацікавлення потенційних спонсорів. Використання інноваційних технологій у формуванні іміджу. Роль сучасних технологій, таких як соціальні медіа, вебсайти, відеопрезентації тощо, у формуванні позитивного іміджу закладу. Розвиток партнерських зв'язків із громадськістю, місцевими спільнотами. Як співпраця з громадськістю та місцевими спільнотами сприяє підвищенню іміджу закладу позашкільної освіти? Розвиток культури відкритості та взаємодії з громадськістю. Важливість побудови відкритих зв'язків із громадськістю, способи сприяння для формування позитивного іміджу.

3.1.6. Стратегія розвитку та система планування діяльності закладу позашкільної освіти

Стратегія розвитку ЗПО: місія, візія та цілі діяльності. Етапи розроблення стратегії розвитку: планування, створення робочої групи, аналіз діяльності, планування розвитку, обговорення, затвердження. Система планування діяльності ЗПО. Аналіз потреб і тенденцій у сфері освіти. Дослідження поточних потреб учнів, педагогів та спільноти, огляд сучасних тенденцій у сфері освіти для формулювання стратегії розвитку. Створення довгострокового плану розвитку, який визначає стратегічні напрямки закладу позашкільної освіти. Процес розробки та планування освітніх програм і курсів, що відповідають місії та цілям закладу. Розробка системи моніторингу та оцінювання, що дозволяє відстежувати прогрес у досягненні цілей та ефективність діяльності закладу. Планування та ефективне використання ресурсів, враховуючи фінансові, людські та матеріальні ресурси. Створення стратегій залучення та підтримки зацікавлених сторін (учні, батьки, педагоги, місцева спільнота та донори) для підтримки розвитку закладу позашкільної освіти.

3.1.7. Порядок проведення атестації педагогічних працівників: загальні засади

Нормативно-правова база проведення атестації педагогічних працівників. Створення, склад та повноваження атестаційних комісій. Процес підготовки до атестації. Розгляд

критеріїв та вимог, які використовуються при проведенні атестації педагогічних працівників, таких, як професійна компетентність, педагогічний досвід тощо. Порядок проведення атестації. Проблемні питання атестації педпрацівників ЗПО. Законодавча база та нормативні акти. Огляд законодавчих актів і нормативних документів, що регулюють порядок і процедуру атестації педагогічних працівників у закладах позашкільної освіти. Розгляд процедур та критеріїв оцінювання результатів атестації педагогічних працівників, прийняття рішення щодо їхнього подальшого статусу. Упровадження результатів атестації в практику закладу освіти.

3.1.8. Управлінський супровід системи національно-патріотичного виховання в закладі позашкільної освіти

Основні нормативні документи з організації національно-патріотичного виховання в закладі освіти. Концепція національно-патріотичного виховання. Інноваційні форми національно-патріотичного виховання в закладі освіти. Тренінгові форми роботи. Стратегічне планування та розвиток програм національно-патріотичного виховання. Розгляд процесу розробки стратегічних планів та програм для впровадження національно-патріотичного виховання в закладі позашкільної освіти. Аналіз методів і стратегій залучення та підготовки педагогічних працівників для ефективного впровадження національно-патріотичного виховання. Оцінка та моніторинг результатів національно-патріотичного виховання. Залучення батьківської громадськості, партнерство зі спільнотою. Розгляд можливостей використання інноваційних методик, технологій та ресурсів (наприклад, інтерактивних технологій, відеоматеріалів тощо) для ефективного національно-патріотичного виховання в закладі позашкільної освіти.

3.1.9. Формування цифрового освітнього середовища ЗПО

Цифрове освітнє середовище закладу позашкільної освіти. Правила безпеки в цифровому середовищі, наслідки впливу цифрової інформації на учасників освітнього процесу. Персональні та корпоративні дані, їх конфіденційність. Дотримання авторського права, принципів академічної доброчесності, етичної взаємодії в цифровому просторі. Відповідальна та безпечна поведінка в цифровому просторі. Стратегічне планування й розвиток цифрової освіти. Аналіз процесу розробки стратегій та планів для впровадження та розвитку цифрової освіти в закладі позашкільної освіти. Розгляд необхідної інфраструктури й технологічних ресурсів для створення та підтримки цифрового освітнього середовища, враховуючи апаратне забезпечення, програмне забезпечення та мережеві зв'язки. Аналіз методів та стратегій підготовки педагогічного колективу до використання цифрових технологій в освітньому процесі. Оцінка та моніторинг ефективності цифрового освітнього середовища.

Очікувані результати за інваріантною складовою фахового модуля 3.1. охоплюють:

Знання та розуміння:

- основних положень законодавства та нормативно-правового забезпечення освітньої діяльності в закладах позашкільної освіти;
- основних принципів і методів упровадження інновацій в освітній процес;
- елементів внутрішньої системи забезпечення якості та їхню взаємодію;
- стратегічних підходів до розвитку закладу позашкільної освіти, методів планування діяльності;
- принципів формування позитивного іміджу закладу та інструменти його підтримки;
- основних положень Порядку проведення атестації педагогічних працівників та управлінські аспекти цього процесу;
- основні принципи управління процесом формування цифрового освітнього середовища й методичні підходи до цього процесу;
- взаємозв'язку між нормативно-правовим забезпеченням, інноваційним управлінням, системою якості, позитивним іміджем, стратегічним розвитком у ЗПО;

- важливості педагогічного керівництва й підтримки для успішного впровадження цифрових технологій в освітній процес;
- ролі оцінювання та моніторингу в процесі управління освітнім закладом та впровадження інновацій.

Уміння:

- аналізувати й оцінювати законодавчі акти, нормативно-правове середовище в освіті;
- критично оцінювати інноваційні підходи й методи управління освітнім процесом;
- навички планування та організації діяльності в закладі позашкільної освіти з урахуванням вимог нормативно-правового середовища та стратегічних цілей;
- уміння розробляти стратегії розвитку й системи планування діяльності закладу освіти;
- навички спілкування і взаємодії з усіма зацікавленими сторонами: педагогічний колектив, батьки, учні, місцеві спільноти, громадськість;
- співпрацювати з командою, координувати діяльність із метою досягнення стратегічних цілей.
- здатність адаптуватися до змін у законодавстві та освітньому середовищі, вживати відповідні заходи для забезпечення якості освітнього процесу;
- уміння швидко реагувати на виклики, упроваджувати інновації для покращення результатів навчання та управління закладом освіти;
- використовувати інструменти оцінки якості та моніторингу для створення ефективних стратегій розвитку закладу освіти.

Диспозиції (цінності, ставлення):

- усвідомлення важливості дотримання нормативно-правових вимог та виконання програмно-методичного забезпечення для якісної освітньої діяльності;
- готовність брати на себе відповідальність за впровадження інновацій і забезпечення якості навчання в закладі освіти;
- відчуття впевненості в умінні ефективно використовувати інструменти й методи управління якістю, упроваджувати інновації в ЗПО;
- готовність до прийняття нових підходів та інновацій, спрямованих на покращення освітнього процесу та розвиток ЗПО;
- визнання важливості створення внутрішньої системи забезпечення якості та вдосконалення освітнього процесу для досягнення високих результатів;
- прагнення до постійного вдосконалення та впровадження найкращих практик для досягнення цілей закладу освіти.

3.2. Варіативна складова модуля

3.2.1. Реалізація освітніх проєктів для розвитку ключових компетентностей

Тема 1. Проєктне навчання

Сутність поняття “освітні проєкти”. Види освітніх проєктів: командні, індивідуальні, дослідницькі, проєкти місцевих дій. Формування громадянських та соціальних компетентностей у процесі реалізації проєкту. Етапи освітнього проєкту: формулювання проблеми та цілей проєкту, планування діяльності, діяльність учнів та учениць, представлення, рефлексія. Освітній проєкт та роль учителя у ньому. Кооперативне навчання.

Тема 2. Оцінювання проєктів

Характеристики оцінювання для навчання. Елементи формувального оцінювання: мета/цілі/очікувані результати, сформульовані мовою дитини, розроблення критеріїв оцінювання, методи самооцінювання та взаємооцінювання, зворотний зв'язок, запитання для навчання. Техніки формувального оцінювання. Переваги та ризики використання самооцінювання. Особливості модерування процесу рефлексії із використанням процедур та інструментів. Моніторингові завдання.

Тема 3. Реалізація освітніх проєктів: сценарії

Розвиток ключових компетентностей (громадянських та соціальних, математичної, компетентності в галузі природничих наук, техніки і технологій, навчання впродовж життя) через проєктний підхід. Контекст реалізації проєкту «З малої школи у великий світ». Результати використання освітніх проєктів для учнівської молоді, педагогів, шкіл та громад. Поради українським вчителям із досвіду реалізації проєкту. Поетапне вивчення проєктів, спрямованих на розвиток ключових компетентностей. Потенційні труднощі при реалізації освітніх проєктів та способи їх попередження. Формувальне оцінювання на кожному з етапів освітнього проєкту.

3.2.2. Онлайн-сервіси для створення навчального контенту

Тема 1. Створення анкет, тестів, квестів засобами гугл форм

Робота з гугл формами для створення анкет, тестів, квестів. Налаштування форм, відповідно до мети та завдань. Створення анкет, тестів, квестів, навчальних занять. Надання доступів. Оброблення даних та побудова діаграм з допомогою вксель таблиць.

Тема 2. Віртуальні дошки як засіб візуалізації та взаємодії

Огляд віртуальних дошок. Їх особливості та можливості роботи (Jamboard, Padlet, Miro та інші). Функціонал дошок, їх налаштування. Надання доступів. Спільна робота в середовищах.

Застосування інтерактивних дошок дозволить здійснити зворотній зв'язок в навчанні, зробить навчання більш інтенсивним, підвищить унаочнення навчального матеріалу; дозволить індивідуалізувати навчання, організувати колективну й групову роботу.

Тема 3. Створення інтерактивного навчального контенту

Огляд онлайн-інструментів для підвищення ефективності освітнього процесу: хмарка слів, QR-коди, анаграми, ребуси, ментальні карти, інтерактивні вправи, онлайн-тести, комікси, інтерактивні робочі аркуші, вебквести, сервіси штучного інтелекту. Створення, поширення та класифікація інтерактивного навчального контенту.

3.2.3. Травми війни: техніки самоцілення дорослих і дітей

Тема 1. Формування резильєнтності учасників освітнього процесу в умовах війни

Знайомство з основними концепціями життєстійкості в надзвичайних умовах. Практикум для розвитку позитивної життєвої позиції, удосконалення власної резильєнтності, підвищення внутрішнього ресурсу та застосування антистресового мислення. Прийоми для відновлення життєвого балансу й емоційної рівноваги.

Тема 2. Посттравматичний синдром та психологічні механізми самозахисту

Психічний стрес. Психічні, фізіологічні та соціальні прояви посттравматичного стресу в дітей різних вікових груп. Гостра реакція на стрес. Посттравматичний стресовий розлад. Поняття та критерії діагностики посттравматичного стресового розладу. Кількісні інструменти дослідження стресу.

Тема 3. Техніки роботи зі збудженням, інтрузіями та уникненням

Встановлення контакту. Вивчення потреб. Навички керування посттравматичними реакціями збудження, інтрузіями та уникненням. Навички переформулювання негативних думок. Навички вирішення проблемних ситуацій. Сприяння психосоціальному благополуччю за допомогою спорту та фізичних вправ.

3.2.4. Безбар'єрне освітнє середовище: простір соціальної та психологічної підтримки

Тема 1. Визначення та роль безбар'єрного освітнього середовища: розуміння сутності та важливості створення доступного середовища для всіх

Безбар'єрність. Безбар'єрність як державна політика. Складові нового світогляду безбар'єрності. Головні стереотипи, упередження та судження. Підтримка й розвиток безбар'єрного освітнього середовища.

Тема 2. Принципи та підходи до створення безбар'єрного освітнього середовища: універсальний дизайн, інклюзивна освіта, диференціація та індивідуалізація навчання

Концепція безбар'єрності в освіті. Універсальний дизайн. Інклюзивна освіта. Диференціація навчання. Індивідуалізація навчання. Різноманітність. Підходи до створення безбар'єрного освітнього середовища.

Тема 3. Перспективи розвитку безбар'єрного освітнього середовища в Україні: виклики та можливості

Міжнародний досвід та кращі практики. Перспективи розвитку безбар'єрної освіти в Україні. Освіта протягом життя. Компетентності.

3.2.5. Всеукраїнська дитячо-юнацька військово-патріотична гра «Сокіл» («Джура») у виховній системі закладу освіти

Тема 1. Козацько-лицарське виховання: історія, традиції, сучасність. Від козака – до героя-захисника

Роль та історичне значення українського козацтва. Історичні витоки козацької педагогіки. Мета, завдання та зміст козацького виховання. Класифікація сучасних методів козацького виховання. Організація і зміст освітньої діяльності гуртків козацько-лицарського виховання («Джура», «Козацька школа», «Лицарська звитяга» тощо). Поглиблене вивчення матеріальної та духовної культури, військового мистецтва й мілітарної історії українського козацтва. Розвиток традицій козацького самоврядування. Організація та проведення військово-патріотичних ігор, фестивалів, вишколів. Відродження та популяризація козацьких традицій тіловиховання, раціонального харчування та рухової активності. Вивчення та відтворення козацьких мистецьких традицій. Навчальні екскурсії до об'єктів історичної та культурної спадщини українського козацтва. Програмно-методичне та дидактичне забезпечення освітньої діяльності гуртків, творчих об'єднань козацького виховання.

Тема 2. Всеукраїнська дитячо-юнацька військово-патріотична гра «Джура» як комплексна система національно-патріотичного виховання

Гра «Сокіл» («Джура»): історія, ідейні основи та виховний ідеал. Нормативно-правова база гри. Організаційні засади та структура гри «Сокіл» («Джура»). Алгоритм створення первинних осередків гри (роїв), учнівського козацького самоврядування та зміст їхньої освітньої діяльності. Сходина, тренування, ігри, ватри, походи, змагання та інше. Особливості польових форм виховної роботи гри. Козацьке таборування. Функціональна підготовка виховників і козацької старшини. Організація та проведення конкурсів і змагань гри.

Тема 3. Організація та зміст діяльності роїв / куренів гри «Джура» в закладі освіти

Організаційна структура гри «Джура». Рої та курені як основа гри. Алгоритм створення куреня в закладі освіти, технології трансформації роїв у курінь. Відзнаки куреня / рою: назва, покровитель (патрон), знамено, відзначка (емблема), гасло (клич). Книга звитяг та сторінка (блог) в Інтернеті. Головні обов'язки і Обітниця учасника гри. Кодекс лицарської честі. Зміст освітньої і виховної діяльності: збірки (сходина), гутірки, майстерки, добрі справи, вишколи роївних тощо.

3.2.6. Формування національно-культурної ідентичності здобувачів освіти за-собами українського народознавства

Тема 1. Педагогіка народознавства як засіб формування національно-культурної ідентичності здобувачів освіти

Українське народознавство як засіб національно-патріотичного виховання та формування національно-культурної ідентичності здобувачів освіти. Загальна класифікація народознавчих дисциплін: етнологія, фольклористика, історичне та літературне краєзнавство, мистецтвознавство тощо. Історія народознавчих досліджень в Україні та на Київщині. Видатні дослідники-народознавці Київщини (П. Лебединцев, Л. Похилевич, М. Чубинський). Провідні етнографічні музеї України та Київщини (Національний музей народної архітектури та побуту

України, Національний історико-етнографічний заповідник «Переяслав», Національний центр народної культури «Музей Івана Гончара»).

Тема 2. Матеріальна та духовна культура українського народу в виховній системі закладу освіти

Матеріальна та духовна культура українського народу й рідного краю у виховній системі закладу освіти. Народні свята, звичаї і традиції, мистецькі скарби, фольклорні твори. Історична реконструкція календарних (Зелені свята, Івана Купала, Катерини, Андрія, Різдво, Василя, Йордан), сімейно-побутових (народини, сватання, дівич-вечір, проводи до війська), трудових (косовиця, жнива) обрядів і типових фольклорних текстів, що їх супроводжують. Відтворення дитячих ігрових форм дозвілля (закликання весни, зустріч птахів, закликання дощу, дитячі новорічно-різдвяні віншування). Репрезентація в театральних формах звичаїв молодіжних зібрань і молодіжного дозвілля («вулиць», вечорниць, досвіток).

Тема 3. Народознавчі дослідження дітей та учнівської молоді

Народознавчі дослідження учнівської молоді в системі Малої академії наук України. Обласні фольклорно-етнографічні фестивалі «З народного джерела» та «Дитинства пісня Великодня». Обласний зліт юних краєзнавців, інші дослідницькі проєкти для юних народознавців і краєзнавців.

Очікувані результати за варіативною складовою фахового модуля 3.2. охоплюють:

Знання і розуміння:

- важливості створення безбар'єрного середовища для всіх учасників освітнього процесу;
- принципів та практичних методів створення безбар'єрного доступу до освіти для людей з різними видами обмежень;
- основних принципів психологічної допомоги людям, які пережили травматичні події війни;
- розуміння технік самозцілення та стрес-менеджменту як способів подолання наслідків травм;
- знання сучасних онлайн-інструментів для створення навчального контенту: платформи для створення відеоуроків, інтерактивні вправи, онлайн-курси тощо;
- розуміння особливостей цифрової педагогіки та ефективного використання онлайн-ресурсів в освітньому процесі;
- розуміння важливості м'яких навичок у сучасному освітньому середовищі;
- знання основних категорій м'яких навичок, таких як комунікація, емпатія, лідерство, творчість тощо;
- розширення знань про козацьку педагогіку, її ролі у збереженні національної ідентичності;
- розуміння зачення гри «Джура» як комплексної системи національно-патріотичного виховання дітей та молоді в закладі освіти;
- розуміння ролі українського народознавства в системі національно-патріотичного виховання закладу освіти.

Уміння:

- розробляти та впроваджувати адаптивні освітні програми та методики, що враховують потреби всіх учасників освітнього процесу;
- використовувати техніки самозцілення при роботі з дорослими та дітьми, які стикаються з наслідками травматичних подій;
- інтегрувати різноманітні онлайн-сервіси для створення цікавого та ефективного навчального контенту.
- знання методик розвитку ключових компетентностей учнів, враховуючи критичне мислення, співпрацю, креативність тощо;
- розуміння ролі проєктної діяльності у формуванні ключових компетентностей;
- уміння планувати, впроваджувати та оцінювати освітні проєкти з метою розвитку ключових компетентностей учнів;

- упроваджувати та розвивати м'які навички серед педагогічного колективу через тренінги, семінари та інші форми професійного розвитку;
- організувати рої гри у закладі освіти, трансформувати їх у повноцінний курінь із залученням всіх вікових категорій;
- організовувати і проводити сходини, тренування, ігри, ватри, походи, таборування і змагання гри «Джура»;
- організовувати та проводити традиційні календарні свята, звичаї, обряди, театралізовані фольклорно-етнографічні дійства, народні ігри та ігрові форми дозвілля, пошукову й дослідницьку роботу з народознавства.

Диспозиції (цінності, ставлення):

- розвиток особистих навичок, таких як емпатія, співпраця, творчість тощо;
- співчуття та розуміння до тих, хто пережив травматичні події війни, готовність допомогти їм;
- упевненість у своїх здібностях створювати навчальний контент за допомогою онлайн-інструментів;
- підтримка і просування концепції створення середовища, де всі учасники мають рівний доступ до освіти, незалежно від їхніх обмежень або потреб;
- кодекс лицарської честі та звичаї козака як виховний ідеал;
- формування ціннісних орієнтирів на прикладах героїчної боротьби українського народу за самовизначення і державність;
- усвідомлення себе громадянином і патріотом, що зберігає і примножує культурно-історичні традиції українського народу.

Рекомендовані джерела

1. Абетка інклюзивності і толерантності: науково-популярне видання ІГО «Соціальна синергія». Київ: Видавництво «Теза», 2020. 30 с. URL: <https://bit.ly/3FQSmDs>
2. Бех І.Д. Особистість на шляху до духовних цінностей: монографія. Київ–Чернівці: «Букрек», 2018. 320 с.
3. Бех І.Д., Кириченко В.І., Петрович Ж.В. З Україною в серці (тренінг з національно-патріотичного виховання дітей та молоді): посіб. Харків: «Друкарня Мадрид», 2016. 140 с.
4. Бех І.Д., Чорна К.Д. Національна ідея в становленні громадянина-патріота (програмно-виховний контекст). Київ: ІПВ НАПНУ, 2014. 48 с.
5. Биков В., Лещенко М. Цифрова гуманістична педагогіка: посіб. Київ: ІТІЗН НАПНУ, 2017. 180 с.
6. Васильченко Л.В. Управлінська культура і компетентність керівника. Харків: ВГ «Основа», 2007. 176 с.
7. Вербицький В.В., Корнієнко А.В., Мачуський В.В. Впровадження сучасного змісту позашкільної освіти: підготовка педагогів: методичні рекомендації. Кропивницький: Імекс-ЛТД, 2020. 144 с.
8. Відлацька О.С. Педагогічний коучинг як технологія професійного розвитку керівника гуртка в системі позашкільної освіти: метод. посіб. Кам'янець-Подільський: ЦДЮТ, 2018. 54 с.
9. Горбунова В.В. Психологія командоутворення ціннісно-рольовий підхід до формування та розвитку команд: монографія. Житомир, 2014. 379 с.
10. Даниленко Л., Карамушка Л. Освітній менеджмент. Київ: Шкільний світ, 2003. 319 с.
11. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології: підручник. 3-тє вид., випр. Київ: Академвидав, 2015. 304 с.
12. Дії населення в умовах надзвичайних, несприятливих побутових та нестандартних ситуацій: практичний посібник / М.А. Скидан та ін.; за заг. ред. М.А. Скидана. Київ: Атіка-Н, 2007. 92 с.
13. Діти та війна: навчання технік зцілення / Інститут психічного здоров'я УКУ у партнерстві

з УІЕПТ. Львів, 2014. 98 с.

Дмитренко Г.А. Стратегічний менеджмент у системі освіти : навч. посібник. Київ: МАУП, 1999. 176 с.

14. Довгань Л.С. Праця керівника, або Практичний менеджмент: навч. посібник. Київ: «ЕксОб», 2002. 384 с.

15. Енциклопедія педагогічних технологій та інновацій / авт.-укл. Н.П. Наволокова. Харків: ВГ «Основа», 2009. 176 с.

16. Збірник документів по організації позашкільної освіти. Київ, 2002. 444 с.

17. Зцілення травм війни: психосоціальний аспект / автор-упор. Т. Артеменко. Черкаси: КНЗ «ЧОІПОПП Черкаської обласної ради», 2022. 80 с. URL: <http://oipoppp.ed-sp.net/?q=node/76861>

18. Зязюн І.А. Педагогіка добра: ідеали і реалії: наук.-метод. посібник. Київ: МАУП, 2000. 312 с.

19. Зязюн І.А. Філософія педагогічної дії: монографія. Черкаси: Вид-во ЧНУ, 2008. 608 с.

20. Інклюзивна освіта: навчальний посібник / М. Порошенко та ін. Київ: ТОВ «Агентство «Україна», 2019. 300 с.

21. Інноваційний розвиток позашкільної освіти в умовах реалізації концепції «Нова українська школа»: методичний посібник / А.Е. Бойко та ін.; за ред. В.В. Мачуського. Івано-Франківськ: НАІР, 2023. 223 с.

22. Інноваційні технології в сучасному освітньому просторі: монографія / за заг. ред. Г.Л. Єфремової. Суми: Вид-во СумДПУ ім. А.С. Макаренка, 2020. 444 с.

23. Інтерактивні технології навчання: теорія, практика, досвід: метод. посіб. / авт.-укл.: О. Пометун, Л. Пироженко. Київ: АПН, 2002. 136 с.

24. Інформаційні матеріали на тему психологічної допомоги для дітей та дорослих в часі війни. URL: <https://k-s.org.ua/coping-war/>

25. Карамушка Л.М., Філь О.А. Формування конкурентоздатної управлінської команди (на матеріалі діяльності освітніх організацій): монографія. Київ: «ІНКОС», 2007. 268 с.

26. Карамушка Л.М., Шевченко А.М. Забезпечення психологічного здоров'я менеджерів та педагогічних працівників освітніх організацій в умовах Нової української школи : навчальний посібник. Біла Церква : КНЗ КОР «КОІПОПК», 2023. 155 с.

27. Коберник І., Краснова К. Ефективні комунікації для освітніх управлінців: посіб. URL: <https://bit.ly/37kGdnf>

28. Ковальчук В.І. Інноваційні підходи до організації навчального процесу. Київ: Шкільний світ, 2011. 128 с.

29. Компетентнісний підхід у навчально-виховному процесі позашкільного навчального закладу: метод. посіб. / В.В. Вербицький та ін.; за ред. В.В. Мачуського. Харків: «Друкарня Мадрид», 2015. 178 с.

30. Комплект освітніх програм «Вирішення конфліктів мирним шляхом. Базові навички медіації». Київ, 2018. 140 с. URL: <https://bit.ly/32AKTTK>

31. Концепція національно-патріотичного виховання в системі освіти України та розвитку громадянської освіти в Україні. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/uploads/public/5d5/279/7ca/5d52797ca746c359374718.pdf>

32. Кремень В.Г. Світ знання: людина, наука, освіта. Київ: Знання України, 2016. 87 с.

33. Кремень В.Г. Філософія національної ідеї. Людина. Освіта. Соціум. Київ: Грамота, 2007. 576 с.

34. Мармаза О.І. Менеджмент в освіті: дорожня картка керівника. Харків: ВГ «Основа», 2007. 448 с.

35. Мармаза О.І. Проектний підхід до управління освітнім закладом. Харків: ВГ «Основа», 2003. 80 с.

36. Мартинець Л.А. Управлінська діяльність керівника навчального закладу: навч. посіб. Вінниця, 2018. 196 с.

37. Матеріали проєкту “Про.Спільноти: безпечне та сприятливе середовище для навчання дітей”. URL: <https://prosvitcenter.org/projects-and-program/proiekt-pro-spilnoty-bezpechne-ta->

spriatlyve-seredovyshche-dlia-navchannia-ditey/

38. Мельничук О.В., Білошапка Н.І. Психологія ненасильницького спілкування: посібник. Київ: «Либідь», 2018. 315 с.
39. Менеджмент освітньої організації. Харків : ТОВ «Щедра садиба», 2017. 126 с.
40. Модернізація організації освітнього процесу в закладах позашкільної освіти: методичний посібник / А.Е. Бойко та ін.; за ред. В.В. Мачуського. Кропивницький: Імекс-ЛТД, 2020. 223 с. URL: <http://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/723075>
41. Мосякова І.Ю. Концептуальні основи модернізації змісту позашкільної освіти: практ.-орієнтов. посіб. Київ: Педагогічна думка, 2018. 121 с.
42. Мосякова І.Ю. Управління закладом позашкільної освіти: нормативно-правове забезпечення: збірник / автор-укладач І.Ю. Мосякова. Київ: Педагогічна думка, 2018. 252 с.
43. Національно-культурна ідентичність підлітка: методика виховання: метод. рекомендації / К.О. Журба та ін. Київ: ПІВ НАПНУ, 2019. 120 с.
44. Новації позашкільної освіти в умовах воєнного стану / В. Вербицький та ін. К: НЕНЦ, 2023. 144 с.
45. Онлайн-курс «Про.Безпеку: безпечна освітня екосистема громади»: <https://prosvitcenter.org/course/onlayn-kurs-pro-bezpeku-bezpechna-osvitnia-ekosystema-hromady/>
46. Освіта дорослих: теоретичні і методологічні засади: монографія / Л.Б. Лук'янова та ін. Київ: Педагогічна думка, 2012. 272 с.
47. Освітні втрати: підходи до вимірювання та компенсації URL: https://cedos.org.ua/wp-content/uploads/zapyska_osvitni-vtraty.pdf.
48. Освітні технології: навчально-методичний посібник / за ред. О.М. Пехоти. Київ: «А.С.К.», 2001. 256 с.
49. Освітній менеджмент в умовах змін : навч. посібник / Л. Калініна та ін.; за заг. ред. В. Олійника, Н. Протасової та ін. Луганськ, 2011. 308 с.
50. Пометун О. Енциклопедія інтерактивного навчання: посібник для вчителя. Київ, 2014. 280 с.
51. Посібник для реалізації обласної програми впровадження УХВЛ в навчальних закладах Тернопільської області з досвіду впровадження УХВЛ. Тернопіль, 2018. 80 с.
52. Про забезпечення освітнього процесу в закладах позашкільної освіти під час дії воєнного стану. URL: <https://drive.google.com/file/d/1Jb4h3mXOQWoQU8fCdqvRTn0rSZjOGxYP/view>
53. Про освіту: Закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
54. Про позашкільну освіту : Закон України від 22.06.2000. №1841-III. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*, 2000, № 46, ст.393. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1841-14#Text>
55. Про правовий режим воєнного стану : Закон України від 05.12.2015 № 389-VIII. *Відомості Верховної Ради (ВВР)*, 2015, № 28, ст. 250. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text>
56. Про.Безпеку: безпечна освітня екосистема громади: навчально-методичний посібник / за заг. ред. Н. Софій, А. Аносової. Київ: Центр інноваційної освіти «Про. Світ», 2023. 518 с.
57. Про.Безпеку: безпечна освітня екосистема громади: посібник для тренера / за заг. ред. А. Аносової. Київ: Центр інноваційної освіти «Про.Світ», 2023. 290 с.
58. Програма освітньої діяльності та спецкурс курсів підвищення фахової кваліфікації практичних психологів і соціальних педагогів з проблеми «Навички кризового консультування та розвиток психосоціальної стійкості до стресу у дітей» / за заг. ред. В.Г. Панка. Київ: НАПНУ, 2015. 28 с.
59. Профілактика деструктивної поведінки підлітків / Т. Журавель та ін.; за ред. Т. Журавель, Ю. Удовенко. Київ: Видавництво ФОП Буря О.Д., 2022. 144 с.
60. Розбудова миру. Профілактика і вирішення конфлікту з використанням медіації: соціально-педагогічний аспект: навч.-метод. посібник. Київ: ФОП Стеценко В.В. 2016. URL: http://www.la-strada.org.ua/ucp_mod_library_showcategory_65.html
61. Розенберг М.Б. Ненасильницька комунікація: мова життя. Київ: Вид. "К.І.С.", 2013. 321 с.

62. Самооцінювання закладу освіти: ефективний інструмент підвищення управлінської діяльності. URL: <https://bit.ly/3wUZ8lt>
63. Самопізнання і самовдосконалення в схемах, формулах, таблицях: навчально-методичний посібник / укладач А.В. Аносова.; за заг. ред. Е.А. Пінковської, Т.В. Черкашиної. Черкаси: Вид. Чабаненко Ю.А., 2018. 152 с.
64. СЕЕН-путівник. Соціально-емоційне та етичне навчання: освітня програма для навчання серця й розуму / голов. ред. О. Елькін. 2-ге вид. Київ: ТОВ «Інжиніринг», 2023. 148 с.
65. Сисоєва С.О. Інтерактивні технології навчання дорослих: навчально-методичний посібник / НАПН України, Ін-т педагогічної освіти і освіти дорослих. Київ: ВД «ЕКМО», 2011. 324 с.
66. Сисоєва С.О. Основи педагогічної творчості: підручник. Київ: Міленіум, 2006. 346 с.
67. Сміливі навчати: практичний poradник для педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти / уклад.: А.В. Аносова, Л.А. Петушкова. Київ: Навчай для України, 2023. 220 с.
68. Соціально-педагогічна та психологічна робота з дітьми у конфліктний та постконфліктний період: метод. рекомендації / Н.П. Бочкор та ін.; упор.: Н.В. Лунченко, Л.Л. Сідельнік. Київ: МЖПЦ «Ла Страда-Україна», 2014. 84 с.
69. Старовойт О.В. Психологія ненасильницької комунікації. Київ: Вид. "Академія", 2015. 324 с.
70. Степанова Н.М., Кудін В.С. Календар морально-патріотичних цінностей сучасного школяра: науково-методичний посібник. Черкаси: Вид. Чабаненко Ю.А., 2020. 152 с.
71. Степико М.Т. Українська ідентичність: феномен і засади формування: монографія. Київ НІСД, 2011. 336 с.
72. Сучасні технології освіти дорослих: посібник / О.В. Аніщенко та ін. Кіровоград: Імекс-ЛТД, 2013. 182 с.
73. Сущенко Т.І. Позашкільна педагогіка: навчальний посібник. Київ: ПТЗО, 1996. 143 с.
74. Технології професійного розвитку педагогів: методичний poradник / упоряд.: Т.М. Сорочан, М.І. Скрипник; ДВНЗ «УМО». Київ, 2016. 231 с.
75. Технології розвитку критичного мислення учнів / А. Кроуфорд А. та ін.; наук. ред., передм. О.І. Пометун. Київ: Вид-во «Плеяди», 2006. 220 с.
76. Формування в учнів основної школи національно-культурної ідентичності в контексті сучасних полікультурних впливів: посібник / І.Д. Бех та ін. Київ: ІПВ НАПНУ, 2019. 114 с.
77. Формування ціннісних орієнтирів навчально-виховного процесу у позашкільних навчальних закладах: монографія / за ред. В.В. Мачуського. Київ: ТОВ «Задруга», 2017. 220 с.
78. Чепіль М.М., Дудник Н.З. Педагогічні технології: навч. посіб. Київ: Академвидання, 2012. 224 с.
79. Яременко Н.В. Дозвілєзнавство: навч. посіб. Фастів: «Поліфаст», 2007. 459 с.